

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИННИЦТВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

В.о. завідувача кафедри, доцент

 Тетяна ПУШКАР
« 12 » серпня 2024 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Директор ІННБА, доц.

 Тетяна БЕЗАЛТИЧНА
« 12 » серпня 2024 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи, доц.

 Інна МАЛЕЦЬКА
« 12 » серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОП 09 «ПОРОДИ, ЕКСПЕРТИЗА СОБАК ТА
ОРГАНІЗАЦІЯ ВИСТАВОК»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	другий (магістерський)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 «Аграрні науки та продовольство»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Кінологія
СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ	Навчально-науковий інститут біотехнологій та аквакультури

ОДЕСА – 2024

Робоча програма з освітнього компонента «Породи, експертиза собак та організація виставок» для здобувачів за освітньо-професійної програми «Кінологія» спеціальності 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Розробник програми: Світлана Косенко, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 р.

В.о.завідувача кафедри технології виробництва
і переробки продукції тваринництва
к.с.-г.н., доц.

 Тетяна ПУШКАР

Гарант освітньої програми

Олена БЕЗАЛТИЧНА

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента		
Кількість кредитів-4	Галузь знань <i><u>Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»</u></i> Спеціальність <i><u>Н2 «Тваринництво»</u></i> Освітня програма <i><u>«Кінологія»</u></i>	денна форма навчання	заочна форма навчання	
Модулів – 2		Обов'язкова		
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:		
Індивідуальне науково-дослідне завдання - <i>реферат</i>		1-й	1-й	
		Семестр		
		2-й	1-й	2-й
		Лекції		
		18 год	2 год	6 год
		Лабораторні		
		-	-	-
Загальна кількість годин		Практичні, семінарські		
		22 год	—	10 год
		Самостійна робота		
		80 год	28 год	74 год
120 год		Індивідуальні завдання:		
		Реферат		
		Вид контролю:		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача вищої освіти –8	Рівень вищої освіти: <i><u>другий (магістерський)</u></i>	іспит	іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40/80;

для заочної форми навчання – 18/102

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент *«Породи, експертиза собак та організація виставок»* відноситься до складу обов'язкових освітніх компонентів освітньо-професійної програми «Кінологія» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності Н2 «Тваринництво».

Передумовами для вивчення освітнього компоненту є формування у здобувачів вищої освіти компетентності у сфері експертної оцінки собак різних порід та організації виставок різних рангів.

Мета освітнього компонента «Породи, експертиза собак та організація виставок» - засвоєння здобувачами вищої освіти основних характеристик порід собак, досвіду їх експертизи, оволодіння методологією і технікою експертизи, методами оцінки племінних і продуктивних якостей, здобуття знань і навичок з організації виставок.

Завдання освітнього компонента «Породи, експертиза собак та організація виставок»:

- оволодіння методикою оцінки екстер'єру собак різних порід, термінологією, яка застосовується при описанні собак;
- вивчення рухів собак та принцип їх оцінювання;
- вивчення класифікації рангів виставок, які проводяться на території України Всеукраїнською громадянською організацією «Кінологічна спілка України» та переліку порід, що допускаються до участі у виставках;
- розуміння на стандартах порід, що підлягають оцінюванню на виставках та їх класифікації за зростом, типом шерсті та забарвленням.

У результаті вивчення освітнього компоненту «Породи, експертиза собак та організація виставок» здобувач вищої освіти повинен:

знати: прийоми та методи оцінювання екстер'єру, конституції та інтер'єру собак; термінологію, яка використовується при описуванні екстер'єру собак; вади, які знижують племінну та робочу цінність собаки; класифікацію порід собак, стандарти порід, поширених в Україні; методологію, техніку та етику експертизи собак; правила проведення виставок, виводок та племінних оглядів собак; правила подачі та оформлення заявок від осередків КСУ на проведення виставок; загальні положення та правила реєстрації собак, порядок призначення експертів та правила проведення експертиз і конкурсів, класифікацію виставкових класів, оцінок і титулів, що присвоюються собакам; міжнародні та національні правила організації виставок собак та положення про суддівство.

вміти: визначати відповідність екстер'єру собак до стандарту породи, проводити експертизу собак на виставках, виводках і племінних оглядах; виявляти можливі недоліки та знати способи їх усунення; вести звітність по результатам виставки.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення освітнього компонента *«Породи, експертиза собак та організація виставок»* у здобувачів вищої освіти формуються

Інтегральна компетентність (ІК) – здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері технологій виробництва і переробки продукції тваринництва.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації, отриманої з різних джерел.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 3. Здатність організовувати та контролювати виконання заходів спрямованих на покращення селекційно-племінної роботи у тваринництві.

ФК 8. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері технологій виробництва та переробки продукції тваринництва та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

ФК 10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 11. Здатність розробляти та впроваджувати заходи селекційно-племінної роботи у кінологічних організаціях, проводити експертизу собак за екстер'єром та робочими якостями; розробляти моделі відтворення нових генерацій собак, використовуючи їх генетичні параметри.

Програмні результати вивчення освітнього компонента:

ПРН 3. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів в сфері тваринництва та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

ПРН 5. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки

ПРН 10. Нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики.

ПРН 11. Розробляти та реалізовувати заходи селекційно племінної роботи у кінологічних організаціях, проводити експертизу собак за екстер'єром та робочими якостями; використовувати генетичні потенціали собак для розробки моделей відтворення нових генерацій.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усьо-го	у тому числі				усьо-го	у тому числі			
		лек	прак	інд	с.р		лек	пр	інд	с.р.
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Вчення про екстер'єр та техніка експертизи собак										
Тема 1. Вчення про екстер'єр і конституцію. Методи оцінки екстер'єру у собаківництві.	14	2	2		10	14	1	1		12
Тема 2. Оцінка рухів. Класифікація шерстного покриву та окрасів собак	14	2	2		10	14	1	1		12
Тема 3. Модельний підхід до оцінки екстер'єру собак	14	2	2		10	15	1	1		13
Тема 4. Техніка і етика експертизи, особливості експертизи собак різних вікових і породних груп	14	2	2		10	15	1	1		13
Разом за змістовим модулем 1	56	8	8		40	58	4	4		50
Модуль 2										
Змістовий модуль 2. Класифікація порід собак та правила організації виставок										
Тема 5. Системи класифікації порід собак. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід I, II та III груп FCI	16	2	4		10	16	1	2		13
Тема 6. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід IV, V, VI та VII груп FCI	18	4	4		10	16	1	2		13
Тема 7. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід VIII, IX, X груп FCI та невизнаних порід.	16	2	4		10	15	1	1		13
Тема 8. Виставки собак як зоотехнічні заходи. Основні	14	2	2		10	15	1	1		13

положення організації виставок.										
Разом за змістовим модулем 2	64	10	14		40	62	4	6		52
УСЬОГО ГОДИН	120	18	22		80	120	8	10		102

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Змістовий модуль 1. *ВЧЕННЯ ПРО ЕКСТЕР'ЄР ТА ТЕХНІКА ЕКСПЕРТИЗИ СОБАК*

Тема 1. Вчення про екстер'єр і конституцію. Методи оцінки екстер'єру у собаківництві. Характеристика окремих статей тіла собаки. Загальні закономірності тілобудови собаки. Поняття про конституцію собак та класифікація її типів. Методи оцінки екстер'єру собак. Методика взяття промірів та розрахунки основних і допоміжних індексів. Поняття про кондицію собак. Зубна формула та можливі відхилення. Термінологія для опису голови, шиї, тулубу та кінцівок собаки. Послідовність опису собаки в рингу. Термінологія, яка застосовується для опису загального вигляду собаки. Специфіка застосування спеціальної термінології для опису собак різних порід.

Тема 2. Оцінка рухів. Класифікація шерстного покриву та окрасів собак. Класифікація природних алюрів собак та їх характеристика. Вади алюрів, причини їх виникнення та наслідки, до яких можуть привести екстер'єрні недоліки. Класифікація алюрів в розрізі порід. Класифікація шерстного покриву та волосся собак. Види линьки. Категорії собак за типом та довжиною шерсті: довгошерстні, короткошерстні, брудасті, гладкоморді. Класифікація окрасів: суцільні (прості) та складні: зонарний, підпалый, чепрачний, тигровий, мармуровий, крапчастий, чалий. Стандартні окраси в межах порід, дискваліфікуючі вади окрасів.

Тема 3. Модельний підхід до оцінки екстер'єру собак. Біомеханічна модель собаки за Є.Л. Єрусалімським. Сім постулатів біомеханічної моделі та принцип їх дії. Правило "золотого перетину". Система пропорцій в тілі собаки, кожна з яких встановлюється золотим перетином та взаємозв'язок їх між собою. Породи, на які не поширюється принцип біомеханічної моделі собаки.

Тема 4. Техніка і етика експертизи, особливості експертизи собак різних вікових і породних груп. Послідовність експертизи собак на виставках різних рангів. Схема опису. Основні помилки, які трапляються при описі собак. Параметри та критерії, за якими собаці присуджується оцінка. Права та обов'язки хендлера в рингу, дрес код, правила демонстрації собаки. Техніка грумінгу собак різних порід. Основи та стилі хендлінга; дрес-код хендлера у

рингу. Методи обліку росту і розвитку собак. Виявлення властивостей вікової мінливості росту і розвитку собак та породної залежності цих параметрів. Особливості конституції, тілобудови та рухів собак залежно від їх призначення.

Змістовий модуль 2. *КЛАСИФІКАЦІЯ ПОРІД СОБАК ТА ПРАВИЛА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИСТАВОК*

Тема 5. Системи класифікації порід собак. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід I, II та III груп FCI.

Фактори породоутворення і акліматизації у собаківництві. Системи класифікації порід собак, їх структура та характеристика. Класифікація порід за правилами МКФ. Поняття стандарту, розділи, які він містить, використання стандартів при експертизі собак. Національні породи собак: південноросійська вівчарка, одіс. Пастуші собаки (вівчарки та скотогонні собаки). Пінчери та шнауцери (смасухонд, чорний тер'єр). Молосси (догоподібні - мастифи, гірський тип). Швейцарські гірські та скотогінні собаки. Тер'єри (крупні та середні, типу буль, той-тер'єри).

Тема 6. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід IV, V, VI та VII груп FCI. Такси (гладкошерстні, жорсткошерстні, довгошерстні; стандартні, карликові, кролічі). Шпіци та породи примітивного типу (північні їздові, північні мисливські, північні сторожові та пастушачі, європейські шпіци, азійські шпіци та споріднені породи, породи примітивного типу, породи примітивного типу-мисливські). Гончі (сворні - крупні, середні, малі), гончі по кров'яному сліду та споріднені породи. Лягаві (континентальні - браки, спаніелі, гриффони; пойнтери, сеттери).

Тема 8. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід VIII, IX, X груп FCI та невизнаних порід. Ретривери, спаніелі, водяні собаки. Собаки - компаньйони та той-породи (бішони та споріднені породи, пуделі, маленькі бельгійські собачки, голі породи, тибетські породи, чихуахуа, англійські той спаніелі, континентальні той спаніелі, російський той, кромфорлендер, маленькі молосси). Борзі довгошерстні, жорсткошерстні, короткошерстні). Породи, не визнані FCI (східноєвропейська вівчарка, московська сторожова, бурят-монгольський вовкодав, американський бульдог, південноафриканський бурбуль, американський піт-бультер'єр, російська гонча, російська ряба (англо-російська гонча), естонська гонча, карпатська гірська гонча, російський спаніель, хорта борза, тази, тайган, одіс, бівер йоркшир тер'єр, російська кольорова болонка).

Тема 8. Положення про міжнародні та сертифікатні виставки в системі МКФ та КСУ. Основні задачі та правила організації виставок та виводок собак. Класифікація виставок собак за рангом та породами, які на них експонуються. Реєстрація собак, виставочні класи, порядок призначення експертів, правила проведення експертизи та конкурсів. Правила присудження

міжнародних та національних титулів собакам. Загальні вимоги до суддів виставок собак, визначення категорій суддів, права та обов'язки судді, поїздки та страховка. Особливості експертизи, присвоєння нагород та титулів у монопородних виставках собак.

5.2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (КУРС ЛЕКЦІЙ)

Денна форма навчання

Модуль 1	
Змістовий модуль 1. Техніка експертизи собак та правила організації виставок і положення про суддівство – 8 год	
1.1	<i>Вчення про екстер'єр і конституцію. Методи оцінки екстер'єру у собаківництві. (2 год)</i> 1. Поняття про конституцію тварин та класифікація її типів 2. Екстер'єр та методи його оцінки 3. Поняття про кондицію тварин 4. Термінологія, яка використовується при описі собаки. 5. Зубна система собаки та її оцінка
1.2	<i>Оцінка рухів. Класифікація шерстного покриву та окрасів собак (2 год)</i> 1. Стандартні рухи собак та їх характеристика 2. Вади рухів та причини їх виникнення 3. Класифікація та функції шерстного покриву собак 4. Типи шерсті собак 5. Класифікація окрасів собак
1.3	<i>Модельний підхід до оцінки екстер'єру собак (2 год)</i> 1. Біомеханічна модель собаки та її опис 2. Золотий перетин. 3. Гармонійна будова собаки.
1.4	<i>Техніка і етика експертизи, особливості експертизи собак різних вікових і породних груп (2 год)</i> 1. Послідовність експертизи собак. 2. Схема опису собаки. 3. Помилки, які трапляються при описі собак. 4. Визначення оцінки собаки. 5. Вікові зміни зубної системи собак 6. Закономірності росту і розвитку собаки 7. Особливості експертизи собак різних порід
Модуль 2	
Змістовий модуль 2. Класифікація порід собак та їх стандарти – 10 год	
2.1	<i>Системи класифікації порід собак. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід I, II та III груп FCI (2 год)</i> 1. Фактори породоутворення і акліматизації у собаківництві 2. Системи класифікації порід собак, їх структура та характеристика 3. Класифікація порід за правилами МКФ

	4. Поняття стандарту, розділи, які він містить, використання стандартів при експертизі собак 5. Пастуші собаки (вівчарки). Пінчери та шнауцери 6. Молосси. Швейцарські гірські та скотогінні собаки 7. Тер'єри
2.2	<i>Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід IV, V, VI та VII груп FCI (4 год)</i> 1. Такси. 2. Шпіці та породи примітивного типу 3. Гончаки, гончаки по кров'яному сліду та споріднені породи 4. Лягаві
2.3	<i>Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід VIII, IX, X груп FCI та невизнаних порід. (2 год)</i> 1. Ретривери, спаніелі, водяні собаки 2. Собаки - компаньйони та той-породи 3. Борзі 4. Породи, не визнані FCI
2.4	<i>Виставки собак як зоотехнічні заходи. Основні положення організації виставок. (2 год)</i> 1. Класифікація кінологічних структур України та світу і їх основні функції 2. Мета і завдання виставок та виводок собак. 3. Класифікація виставок 4. Загальні положення виставок в системі КСУ 5. Правила попередньої реєстрації учасників 6. Класифікація виставкових класів. 7. Порядок призначення експертів, обов'язки експерта та організаторів по відношенню до експерта. 8. Правила проведення експертизи. 9. Правила проведення конкурсів. 10. Виставкові оцінки і титули.

Заочна форма навчання

Модуль 1
Змістовий модуль 1. Техніка експертизи собак та правила організації виставок і положення про суддівство – 4 год

1.1	<i>Вчення про екстер'єр і конституцію. Методи оцінки екстер'єру у собаківництві. (1 год)</i> 1. Поняття про конституцію тварин та класифікація її типів 2. Екстер'єр та методи його оцінки 3. Поняття про кондицію тварин 4. Термінологія, яка використовується при описі собаки. 5. Зубна система собаки та її оцінка
1.2	<i>Оцінка рухів. Класифікація шерстного покриву та окрасів собак (1 год)</i> 1. Стандартні рухи собак та їх характеристика 2. Вади рухів та причини їх виникнення 3. Класифікація та функції шерстного покриву собак 4. Типи шерсті собак 5. Класифікація окрасів собак
1.3	<i>Модельний підхід до оцінки екстер'єру собак (1 год)</i> 1. Біомеханічна модель собаки та її опис 2. Золотий перетин. 3. Гармонійна будова собаки.
1.4	<i>Техніка і етика експертизи, особливості експертизи собак різних вікових і породних груп (1 год)</i> 1. Послідовність експертизи собак. 2. Схема опису собаки. 3. Помилки, які трапляються при описі собак. 4. Визначення оцінки собаки. 5. Вікові зміни зубної системи собак 6. Закономірності росту і розвитку собаки 7. Особливості експертизи собак різних порід
Модуль 2	
Змістовий модуль 2. Класифікація порід собак та їх стандарти – 4 год	
2.1	<i>Системи класифікації порід собак. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід I, II та III груп FCI (1 год)</i> 1. Фактори породоутворення і акліматизації у собаківництві 2. Системи класифікації порід собак, їх структура та характеристика 3. Класифікація порід за правилами МКФ 4. Поняття стандарту, розділи, які він містить, використання стандартів при експертизі собак 5. Пастуші собаки (вівчарки). Пінчери та шнауцери 6. Молосси. Швейцарські гірські та скотогінні собаки 7. Тер'єри
2.2	<i>Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід IV, V, VI та VII груп FCI (1 год)</i> 1. Такси. 2. Шпіці та породи примітивного типу 3. Гончаки, гончаки по кров'яному сліду та споріднені породи

	4. Лягаві
2.3	<i>Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід VIII, IX, X груп FCI та невизнаних порід. (1 год)</i> 1. Ретривери, спаніелі, водяні собаки 2. Собаки - компаньйони та той-породи 3. Борзі 4. Породи, не визнані FCI
2.4	<i>Виставки собак як зоотехнічні заходи. Основні положення організації виставок. (1 год)</i> 1. Класифікація кінологічних структур України та світу і їх основні функції 2. Мета і завдання виставок та виводок собак. 3. Класифікація виставок 4. Загальні положення виставок в системі КСУ 5. Правила попередньої реєстрації учасників 6. Класифікація виставкових класів. 7. Порядок призначення експертів, обов'язки експерта та організаторів по відношенню до експерта. 8. Правила проведення експертизи. 9. Правила проведення конкурсів. 10. Виставкові оцінки і титули.

5.3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Статі тіла собаки та окомірні оцінки екстер'єру	1	1
2	Оцінка зубної системи собаки	1	0,5
3	Опис і оцінка статей голови собаки	1	0,5
4	Оцінка статей тулуба собаки	1	0,5
5	Оцінка кінцівок собаки	1	0,5
6	Алюри собак	1	0,5
7	Класифікація шерстного покриву та окрасів собак	1	0,5
8	Модельний підхід до оцінки екстер'єру собак	1	0,5
9	Техніка експертизи собак	1	0,5
10	Модульна контрольна робота №1	2	
11	Характеристика I-II груп порід FCI	2	1
12	Характеристика III- IV груп порід FCI	1	0,5
13	Характеристика V- VI груп порід FCI	1	0,5

14	Характеристика VII - VIII груп порід FCI	1	1
15	Характеристика IX - X груп та порід, не визнаних FCI	1	0,5
16	Характеристика порід, які не визнані FCI	1	0,5
17	Правила ведення виставкової документації	1	0,5
18	Складання каталогу виставки	1	0,5
19	Модульна контрольна робота №2	2	-
Всього годин		22	10

5.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми (питання)	Кількість год	
		денна	заочна
1	Тема 1. <i>Вчення про екстер'єр і конституцію. Методи оцінки екстер'єру у собаківництві</i> 1. Поняття про конституцію тварин та класифікація її типів 2. Екстер'єр та методи його оцінки 3. Поняття про кондицію тварин 4. Термінологія, яка використовується при описі собаки. 5. Зубна система собаки та її оцінка	10	12
2	Тема 2. <i>Оцінка рухів. Класифікація шерстного покриву та окрасів собак</i> 1. Стандартні рухи собак та їх характеристика 2. Вади рухів та причини їх виникнення 3. Класифікація та функції шерстного покриву собак 4. Типи шерсті собак 5. Класифікація окрасів собак	10	12
3	Тема 3. <i>Модельний підхід до оцінки екстер'єру собак</i> 1. Біомеханічна модель собаки та її опис 2. Золотий перетин. 3. Гармонійна будова собаки.	10	13
4	Тема 4. <i>Техніка і етика експертизи, особливості експертизи собак різних вікових і породних груп</i> 1. Послідовність експертизи собак. 2. Схема опису собаки. 3. Помилки, які трапляються при описі собак. 4. Визначення оцінки собаки. 5. Вікові зміни зубної системи собак 6. Закономірності росту і розвитку собаки 7. Особливості експертизи собак різних порід	10	13

Усього по 1-му змістовому модулю		40	50
5	Тема 5. Системи класифікації порід собак. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід I, II та III груп FCI 1. Фактори породоутворення і акліматизації у собаківництві 2. Системи класифікації порід собак, їх структура та характеристика 3. Класифікація порід за правилами МКФ 4. Поняття стандарту, розділи, які він містить, використання стандартів при експертизі собак 5. Пастуші собаки (вівчарки). Пінчери та шнауцери 6. Молосси. Швейцарські гірські та скотогінні собаки 7. Тер`єри	10	13
6	Тема 6. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід IV, V, VI та VII груп FCI 1. Такси. 2. Шпіци та породи примітивного типу 3. Гончаки, гончаки по кров`яному сліду та споріднені породи 4. Лягаві	10	13
7	Тема 7. Походження, основне використання, особливості експертизи собак порід VIII, IX, X груп FCI та невизнаних порід. 1. Ретрівери, спаніелі, водяні собаки 2. Собаки - компаньйони та той-породи 3. Борзі 4. Породи, не визнані FCI	10	13
8	Тема 8. Виставки собак як зоотехнічні заходи. Основні положення організації виставок. 1. Класифікація кінологічних структур України та світу і їх основні функції 2. Мета і завдання виставок та виводок собак. 3. Класифікація виставок 4. Загальні положення виставок в системі КСУ 5. Правила попередньої реєстрації учасників 6. Класифікація виставкових класів. 7. Порядок призначення експертів, обов'язки експерта та організаторів по відношенню до	10	13

	експерта. 8. Правила проведення експертизи. 9. Правила проведення конкурсів. 10. Виставкові оцінки і титули.		
Усього по 2 модулю		40	52
Разом		80	102

5.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У процесі засвоєння знань з освітнього компоненту «**Породи, експертиза собак та організація виставок**» здобувач повинен уміти готувати реферати. Участь у зазначеній формі самостійної роботи закладає у здобувачів в вищій освіти первинні навички самостійної дослідницької діяльності, набуття навичок пошуку, опрацювання відповідних джерел інформації.

Реферат – це скорочений виклад змісту первинного документа або його частини, з основними фактичними даними й висновками. Він починається з викладу сутності роботи і складається за таким планом: тема, предмет, (об'єкт). характер і мета роботи. В рефераті слід показати ті особливості теми, які необхідні для розкриття мети і змісту роботи, методи проведення роботи. Виклад матеріалу в рефераті має бути коротким і точним. Середній обсяг реферату становить приблизно 15-20 друкованих аркушів формату А4. Виконана реферативна робота повинна продемонструвати наявність навичок у здобувача щодо самостійного пошуку та опрацювання джерельної бази з обраної теми. З цією метою здобувач має знайти, ознайомитись і використати декілька наукових, навчальних і науково-методичних публікацій. В яких висвітлюються ті чи інші аспекти обраної теми. До таких джерел належать, по-перше, наукові публікації, по-друге навчальна література, по-третє, методично-довідкова література з собаківництва. У вступі автор аргументує вибір теми, вказує на її важливість, актуальність теми. Основна частина реферативної роботи складається з відповідних розділів. Назва будь-якого розділу основної частини не повинна повторювати назву теми роботи. Висновки робляться щодо кожного з розділів основної частини, а також узагальнення і можливі шляхи розв'язання проблем, розглянутих в основній частині дослідження. Список використаних джерел включає бібліографічний опис усіх опрацьованих і використаних автором у цій роботі джерел інформації.

Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Походження свійських собак: теорії та факти
2. Дикі предки та родичі собак, їх детальна характеристика
3. Вплив еволюції на породоутворювальний процес. Доместикація та доместикаційні зміни собак
4. Праці І. І. Ривича, М. І. Придорогіна, Є. А. Богданова, П. А. Кулешова, М. Ф. Іванова, присвячені вченню про екстер'єр тварин

5. Історичні аспекти розвитку історії собаківництва
6. Будова апарату руху собак. Алюри, властиві різним породам. Неправильні алюри та причини їх виникнення
7. Специфіка підготовка цуценят до майбутніх виставок
8. Історія хендлінга та його види.
9. Принцип "золотого перетину" в оцінці екстер'єру собак та його основні пропорції
10. Особливості грумінгу собак з різними типами шерсті
11. Етапи організації виставок різних рангів. ведення необхідної документації
12. Міжнародні кінологічні об'єднання
13. Історія, екологія та морфологічні типи порід, визнаних FCI
14. Структура та основні завдання Кінологічної спілки України
15. Одіс - унікальна порода одеських кінологів. Історія створення, методи, сучасний стан
16. Правила проведення конкурсів. Національні та міжнародні виставкові титули собак
17. Класифікація типів конституції собак. Взаємозв'язок типу конституції з темпераментом та типом ВНД
18. Правила проведення конкурсу "Юний хендлер": вимоги до учасників та критерії оцінювання.
19. Генетика успадкування екстер'єрних ознак та робочих якостей собак
20. Організація та проведення регіональних виставок рівня САС і САСІВ.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання освітнього компонента здійснюється у формі читання лекцій, проведення практичних занять. Передбачається участь здобувачів у теоретичних конференціях, виступах з доповідями. Важливим елементом навчання є самостійна робота та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ).

Основними методами досягнення навчальних цілей є:

- проведення оглядових та проблемних лекцій. Вивчення лекційного матеріалу дасть змогу здобувачам вищої освіти придбати теоретичні знання з проблем експертизи собак;

- участі в лабораторних заняттях. Вирішення практичних завдань формує вміння і навички прикладного застосування теоретичних знань та передбачає самостійне складання опису собаки, експертизу собак різних порід та показ собаки в рингу.

Під час консультацій здобувачі вищої освіти отримують відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та пояснення певних теоретичних положень освітнього компоненту.

Індивідуальне науково-дослідне завдання має на меті узагальнення, поглиблення та закріплення знань, які здобувачі вищої освіти одержують у процесі навчання, а також є формою реалізації їх творчих можливостей

Вивчення курсу передбачає самостійне опрацювання здобувачами комплексу основної і додаткової наукової літератури, періодичних видань, інформаційних ресурсів.

Під час проведення лекційних і лабораторно-практичних занять з освітнього компонента *«Породи, експертиза собак та організація виставок»* застосовують словесні, інноваційні, наочні та практичні методи навчання.

Найбільш часто на лекціях використовується пояснювально-інформативний метод з елементами проблемного підходу. Лекційний курс ведеться з використання мультимедійної техніки, що дозволяє демонструвати основні таблиці, фотографії, схеми, що розкривають зміст конкретної теми.

Проведення лабораторно-практичних занять передбачає практичне підтвердження окремих теоретичних положень даного освітнього компонента, набуття практичних умінь та використання всієї системи прийомів, які дозволяють розвивати творче мислення здобувачів, вміння аргументовано відстоювати свою позицію, формулювати чітку логіку мислення – це дискусії щодо запропонованих для обговорення питань, що виходять за межі лекційного матеріалу, надання пріоритету питанням, які відведені для самостійного вивчення.

При проведенні лабораторно-практичних занять з освітнього компонента *«Породи, експертиза собак та організація виставок»* застосовують словесні (бесіда, пояснення, розповідь, дискусія), інноваційні (мозковий штурм, робота в групах, метод презентації), наочні (ілюстрація, демонстрація).

Відповідність програмних результатів та методів навчання зазначено у табл. 1.

Таблиця 1

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 3. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів в сфері тваринництва та в ширших мультидисциплінарних контекстах.	аналізу, синтезу, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, бесіда, пояснення, розповідь, дискусія
ПРН 5. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.	аналізу, синтезу, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, мозковий штурм, метод презентації
ПРН 9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки	аналізу, синтезу, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, бесіда, пояснення, розповідь, дискусія
ПРН 10. Нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики.	аналізу, синтезу, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, вивчення історичних джерел, мозковий штурм, метод презентації

ПРН 11. Розробляти та реалізовувати заходи селекційно племінної роботи у кінологічних організаціях, проводити експертизу собак за екстер'єром та робочими якостями; використовувати генетичні потенціали собак для розробки моделей відтворення нових генерацій.	аналізу, синтезу, моделювання, порівняння, індукції і дедукції, вивчення історичних джерел, мозковий штурм, метод презентації
---	---

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компоненту *«Породи, експертиза собак та організація виставок»* здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг. від 30 квітня 2025 року.

Якість засвоєння змісту освітнього компонента (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Таблиця 3.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90 - 100	A	відмінно	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64 - 73	D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Поточний контроль - це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторних занять (лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу освітнього компонента. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Модульний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного навчального модуля (змістовного). Основні завдання модульного контролю полягають у підвищенні мотивації здобувачів вищої освіти до опанування навчального матеріалу, активізації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти упродовж семестру, а також в удосконаленні рівня організації освітнього процесу в Університеті.

Змістовний модуль (модуль) - запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю. Модульний контроль проводиться за розкладом аудиторних занять у формі за рішенням кафедри. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний контроль і модульну контрольну роботу. Оцінювання поточного та модульного контролів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл. 2).

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена **накопичувальна система оцінювання знань здобувачів вищої освіти**.

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування на заняттях та за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на науковій студентській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 4.).

Кількість балів, що може отримати здобувач вищої освіти за змістовий модуль, може бути різною і встановлюватися для кожного змістового модуля (в

залежності від значимості змістового модуля) з урахуванням того, що підсумкова оцінка не може перевищувати 90 балів. Розрахунок балів за поточний контроль та заохочувальні види робіт визначаються кафедрою та робочою програмою.

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2	10%-20% пропусків – 4 бали	активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
....	20%-40% пропусків – 3 бали	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	40%-60% пропусків – 2 бали	призове місце в олімпіаді
	60%-80% пропусків – 1 бал	підготовка наукової публікації
	більше 80% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання участь у вдосконаленні навчально- методичної бази кафедри

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів (табл.5):

- модульний контроль – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт з вивчення освітнього компонента до 5 балів.

Відповідно до «Положення про систему оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг. від 30 квітня 2025 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

Таблиця 5

Оцінювання освітнього компонента

Бал за змістовні модулі (БЗМ)					Сума	
Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)				Бал за відвідування (всього 0-5)		Бал заохочувальний (всього - 5)
Змістовний модуль 1				0-5	0-5	100
Поточний контроль – 45						
T1	T2	T3	T4			
12	11	11	11			
Модульний контроль – 45						
Змістовний модуль 2						
Поточний контроль -45						
T1	T2	T3	T4			
11	11	11	12			
Модульний контроль - 45						
Б _{ЗМ} = (ЗМ1 + ЗМ2) : 2						

* T1,T2,T3.....- теми занять

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Курс лекцій з освітнього компонента «Породи, експертиза собак та організація виставок» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності Н2 «Тваринництво». Укладачі: кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва Косенко С.Ю., кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри спеціальної зоотехнії Сумського національного аграрного університету, суддя МКФ Була Л.В., засновник ГО "Сумський обласний осередок ВГО КСУ "Сумський обласний центр собаківництва", суддя МКФ Веклич Л.В. Одеса: ОДАУ, 2025. 110 с.

2. Методичні рекомендації для лабораторних занять та самостійної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» з освітнього компонента «Породи, експертиза собак та організація виставок». Укладачі: кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва Косенко С.Ю., кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри спеціальної зоотехнії Сумського національного аграрного університету, суддя МКФ Була Л.В., засновник ГО "Сумський обласний осередок ВГО КСУ "Сумський обласний центр собаківництва", суддя МКФ Веклич Л.В. Одеса: ОДАУ, 2025. 97 с.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Поліщук Ф.І., Трофіменко А.Л. Кінологія: навч. посіб. для вищ. навч. закл. Київ: Ірпінь, 2007. 1000 с.
2. Поліщук Ф.І., Трофіменко А.Л. Основи кінології. Ч. 1. Зоотехнічний аспект. Київ: 1999. 380 с.

Допоміжна:

1. Горовіц А. Собакознавство (пер. Наталя Лавська): КМ-БУКС, 2020. 312 с.
2. Макгріви П. Собаки: Vivat, 2011. 240 с.
3. Каралаш Т.Г., Косенко С.Ю. Прогнозування стресостійкості собак декоративних порід під час процедури грумінгу// Тези доповідей І Міжнародної науково-практичної конференції НПП та молодих науковців «Актуальні аспекти розвитку науки і освіти», м. Одеса, 13-14 квітня 2021 р. Одеса, 2021. С. 133-135.
4. Собаки та цуценята (серія: "Велика енциклопедія "Махаон"): Кристал Бук, 2018. 160 с.
5. Jadan Carroll. The best dogs for all time: Scribe, 2018, 112 p.
6. Zink Ch., Schlehr M. "Working Dog Structure: Evaluation and Relationship to Function" *Frontiers in Veterinary Science*. Published: 20 October 2020.
7. Pongracz P., Petra Dobos P. Behavioural differences and similarities between dog breeds: proposing an ecologically valid approach for canine behavioural research. *Biological Reviews*. (2025), 100, pp. 68–84

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Federation cynologique internationale <http://www.fci.be/nomenclature.aspx>
2. Інструкція про проведення кінологічних заходів з експертами по мисливському собаківництву в підрозділах Громадської організації «Українське товариство мисливців і рибалок» <https://uoor.com.ua/>
3. Зоодруг Україна / Український журнал для власників домашніх тварин <http://zoodrug.ua/>
4. Zoo/ link/ ua/ Породи собак, не визнані FCI. http://zoo.link.ua/breeds_dog/rubrics/27/
5. Hunting Ukraine. Породи мисливських собак. http://www.huntingukraine.com/index.php?option=com_kunena&func=view&catid=49&id=21&Itemid=209
6. Племінне положення Кінологічної Спілки України http://uku.com.ua/polozheniya/plem_work/2020/plem_polozh.html
7. Кінологічна Спілка України / Ukrainian cennel union. <http://uku.com.ua>
8. FCI, офіційний сайт. <http://www.fci.be>
9. Стандарти собак службових порід. http://lotos.at.ua/publ/k_voprosu_o_standartakh_sobak_sluzhebnykh_porod
10. Правила утримання собак у місті. www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/.../729

